

احکام هیأت های عزاداری

گریه و اشک

س ۸۵. آیا در مجالس عزاداری اهل بیت علیهم السلام، ناله و شیون کردن و بلند گریه کردن جایز است؟

ج. فی نفسه اشکال ندارد.

س ۸۶. کسی که در مراسم عزاداری اهل بیت علیهم السلام نمی تواند گریه کند و اشکش هم جاری نمی شود ولی خود را به حالت گریه در می آورد (تباکی)، آیا این حالت از مصادیق دروغ و دورویی محسوب می شود؟

ج. تباکی نسبت به کسی که محزون و ناراحت می باشد دروغ و دورویی محسوب نمیشود.

اموال هیأت

س ۸۷. هیئت امناء برخی مساجد و هیئت های مذهبی برای تأمین هزینه های مسجد و هیئت، افراد را در رودربایسی قرار می دهند آیا الزام افراد و تعیین مبلغ مشخص برای تأمین هزینه ها از طرف هیئت امناء جایز است؟

ج. الزام افراد در امور یاد شده جایز نیست.

س ۸۸. باقیمانده اموالی که به عنوان هزینه های مراسم عزاداری حضرت ابا عبدالله (علیه السلام) جمع آوری شده است را در چه مواردی باید استفاده کرد؟

ج. می توان اموال باقی مانده را با کسب اجازه از اهداء کنندگان، در امور خیریه مصرف کرد و یا آنها را برای مصرف در مجالس عزاداری آینده نگه داشت.

س ۸۹. آیا جایز است در ایام محرم و یا ایام دیگر از افراد خیر اموالی را جمع آوری کرده و با تقسیم آنها به سهم های مختلف، قسمتی را به قاری قرآن و مرثیه خوان و سخنران بدهیم و باقی مانده را برای برگزاری مجالس مصرف کنیم؟

ج. اگر با رضایت و موافقت صاحبان اموال باشد، اشکال ندارد.

س ۹۰. آیا هیئت امنای مسجد و هیئت عزاداری می توانند برای مداح و یا سخنران مشهور از پول یا نذورات مسجد و هیئت عزاداری مبالغ بیشتری بپردازند؟ مثلاً برای اجرای یک جلسه مداحی یا سخنرانی دو میلیون تومان بپردازند.

ج. پرداخت بیش از حد متعارف جایز نیست، مگر اینکه اهداء کنندگان رضایت داشته باشند.

موقوفات هیأت عزاداری

س ۹۱. آیا برای تحقق وقف برای حسینیه، مسجد یا برای هیئت عزاداری باید صیغه خاصی خوانده شود؟

ج. در وقف نیت به تنهایی کافی نیست، بلکه انشاء وقف نیز لازم است. فرقی نمی کند انشاء وقف با لفظ و صیغه خاصی باشد یا هر فعلی که بر این معنا دلالت کند که به آن وقف معاطاتی گویند؛ مثلاً واقف زمینی را به عنوان مسجد بسازد و در اختیار عموم گذارد و گروهی هم در آن نماز بخوانند یا سیستم صوتی برای هیئت عزاداری بخرد و به نیت وقف برای استفاده تحویل هیئت امنای هیئت بدهد، در تحقق وقف کافی است. و صیغه وقف لازم نیست عربی باشد و هر لفظی که دلالت بر انشاء وقف نماید، کافی است.

س ۹۲. ساختمانی که بدون خواندن صیغه وقف بصورت حسینیه جهت عزاداری و برنامه های دیگر در اختیار مومنین قرار داده شده است، آیا حکم موقوفات را دارد و یا بر ملکیت مالک باقی است؟

ج. ساختمان مذکور پس از آن که به نیت حسینیه ساخته شد، با برقرار شدن اولین مراسم عزاداری در آن، حکم وقف را دارد اگر چه بنحو معاطات، وقف حسینیه شده است.

س ۹۳. آیا می توان وسائل تکیه، حسینیه و هیأت را در حسینیه و هیأت دیگر استفاده نمود؟

ج. وسایل حسینیه، تکیه و هیئت، تا زمانی که قابل استفاده در خود آنها باشد باید در همان محل از آنها استفاده شود مگر اینکه احراز شود که وقف آنها به نحو عام بوده یا اهدایی و در اختیار متصدیان باشد یا واقعاً امکان استفاده در آنجا نباشد، که در اینصورت استفاده در حسینیه یا هیئت دیگر مانع ندارد.

س ۹۴. در صورتی که متولی امور عزاداری نسبت به موقوفات خیانت کند عزل او بر عهده کیست؟

ج. عزل یا ابقاء متولی با حاکم شرع است.

س ۹۵. کسانی که متولی امور حسینیه و موقوفات دیگر در زمینه عزاداری هستند آیا ولایت کامل بر امورات و نحوه خرج درآمد ها را دارند؟

ج. متولی باید طبق وقف و مصالح آن عمل کند و هدایای مردم باید در جهتی که برای آن داده شده مصرف شود مگر با علم به رضایت آنها.

س ۹۶. اگر متولی موقوفه ای که برای عزاداری و مانند آن وقف شده است طبق نیت واقف عمل نمی کند و یا خیانت می کند، مومنین نسبت به این تخلف چه وظیفه ای دارند؟

ج. در صورتی که تذکر زبانی مومنین تأثیر ندارد، موارد را بصورت مستند به اداره اوقاف و مقامات بالاتر گزارش نمایند.

س ۹۷. اگر موقوفه عزاداری یا حسینیّه نیاز به تعمیر داشته باشد، آیا اجازه گرفتن از حاکم شرع یا وکیل او واجب است؟

ج. اگر تعمیر، داوطلبانه و تبرّعی (از مال شخصی افراد خیر) باشد، نیازی به اجازه حاکم شرع نیست.

اجاره سیستم صوتی

س ۹۸. سیستم صوتی و بلندگوهایی که معمولاً در مجالس لهو و لعب و عروسی ها استفاده می شود، می توان برای مجالس عزاداری هم کرایه و اجاره کرد؟ (با توجه به اینکه اجاره سیستم از آنها ممکن است تشویق شغل آنها محسوب شود)

ج. آن دسته از وسایلی که مشترک بین حلال و حرام است اگر برای مقاصد حلال به کار گرفته شوند استفاده از آنها جایز است و در فرض سوال عرفاً کمک به حرام محسوب نمی شود.

استفاده از بیت المال در عزاداری

س ۹۹. آیا استفاده از برق عمومی برای روشنایی تکیه و فضای مکان عزاداری و مانند آن، در کشور اسلامی و حسینی استفاده عمومی و عام المنفعه محسوب می شود و اشکال ندارد؟

ج. اگر با مجوز قانونی باشد، اشکال ندارد، در غیر این صورت جایز نیست و موجب ضمان است.

س ۱۰۰. آیا استفاده از ماشین و وسایل ادارات دولتی در هیئت های مذهبی و مراسم عزاداری اهل بیت علیهم السلام جایز است؟

ج. تصرف در اموال دولتی باید مطابق مقررات باشد. و در غیر این صورت جایز نیست.

س ۱۰۱. اگر افرادی در گذشته از اموال دولتی بر خلاف مقررات چه برای استفاده ی شخصی و چه در مراسم عزاداری و هیئت های مذهبی استفاده کرده اند، تکلیف فعلی آنها چیست؟

ج. هر آنچه از اموال بیت المال که نزد شخص یا هیئت مذهبی باشد اگر باقی است خود آن شیء را

و اگر از بین رفته پول آن را باید در صورت امکان به همان اداره برگرداند والا باید به خزانه عمومی دولت تحویل بدهد.

استفاده از آلات موسیقی در عزاداری

س ۱۰۲. استفاده از آلات موسیقی مانند ارگ [۱] و یا سایر آلات موسیقی در مراسم عزاداری چه حکمی دارد؟

ج. استفاده از آلات موسیقی، مناسب با عزاداری سالار شهیدان نیست و شایسته است مراسم عزاداری به همان صورت متعارفی که از قدیم متداول بوده برگزار شود.

س ۱۰۳. استفاده از طبل و سنج، شیپور و دهل در مراسم عزاداری چه حکمی دارد؟

ج. اگر به نحو متعارف و غیر لهوی نواخته شود، اشکال ندارد.

س ۱۰۴. برخی اعتقاد دارند لشکریان یزید وقتی اسرای اهل بیت (علیهم السلام) را وارد شهرها می کردند طبل می زدند با این اعتقاد با طبل زدن در مراسم عزاداری مخالفت می کنند، آیا این مطلب صحت دارد؟

ج. صرف آنچه در سؤال آمده مانع طبل زدن نیست.

س ۱۰۵. در جنوب ایران از یک نوع دایره زنگی [۲] در عزاداری ها استفاده می کنند، آیا استفاده از آن در عزاداری جایز است؟

ج. استفاده از آلات موسیقی، مناسب با عزاداری سالار شهیدان نیست و شایسته است مراسم عزاداری به همان صورت متعارفی که از قدیم متداول بوده برگزار شود.

س ۱۰۶. برای ایجاد نظم در سینه زنی و یا زنجیر زنی از فلوت، ساز و مانند آن استفاده می شود، آیا اشکال دارد؟ و حکم شرکت در این مجالس چیست؟

ج. استفاده از آلات موسیقی، مناسب با عزاداری سالار شهیدان نیست و شایسته است مراسم عزاداری به همان صورت متعارفی که از قدیم متداول بوده برگزار شود.

س ۱۰۷. گروه موسیقی که در مراسم تشییع جنازه شهداء یا افراد نظامی یا اشخاص معروف، آهنگ و موسیقی غم انگیز و عزا می نوازند، از لحاظ شرعی چه حکمی دارد؟

ج. اگر به نحو متعارف و غیر لهوی نواخته شود، اشکال ندارد.

س ۱۰۸. حکم تولید، پخش، خرید و فروش و گوش دادن به نوار و سی دی هایی که محتوای آن روضه و مداحی

همراه با موسیقی است، چیست؟

ج. اگر همراه با موسیقی لهوی نباشد، اشکال ندارد.

عزاداری و اذیت شدن مردم

س ۱۰۹. آیا عزاداری و سینه زنی و زنجیر زنی در کوچه و خیابان که در خیلی مواقع باعث اذیت و بسته شدن راه برای عابرین پیاده و ماشین ها می شود، اشکال دارد؟

ج. به راه انداختن دسته های عزاداری برای سیدالشهداء و اصحاب او (علیهم السلام) و شرکت در امثال این مراسم امر بسیار پسندیده و مطلوبی است و از بزرگترین اعمالی است که انسان را به خداوند نزدیک می کند، ولی باید از هر عملی که باعث اذیت دیگران می شود و یا فی نفسه از نظر شرعی حرام است، پرهیز کرد.

س ۱۱۰. بعضی از دسته های عزاداری در زمان استراحت مردم و بعضاً تا نیمه های شب همراه با صدای زیاد بلندگو و صدای طبل و نی ادامه دارد، برگزاری و شرکت در این نوع مراسمات چه حکمی دارد؟

ج. باید از هر عملی که باعث اذیت دیگران می شود و یا فی نفسه از نظر شرعی حرام است، پرهیز کرد.

س ۱۱۱. آیا پخش سخنرانی و مداحی و مانند آن، از بلندگوی مسجد و حسینیه جایز است؟

ج. اگر چه اقامه مراسم و شعائر دینی در زمانهای مناسب در مسجد و حسینیه از بهترین کارها و جزو مستحبات مؤکد می باشد، ولی واجب است برگزارکنندگان مراسم و عزاداران تا حد امکان از اذیت و ایجاد مزاحمت برای همسایگان پرهیزند هرچند با کم کردن صدای بلندگو و تغییر جهت آن به طرف داخل مسجد و حسینیه باشد.

س ۱۱۲. اگر برگزاری عزاداری و هیأت های مذهبی در منازل، باعث خالی شدن مساجد و حسینیه ها در مناسبت های مذهبی شود، آیا برگزاری و شرکت در این نوع مراسمات جایز است؟

ج. فی نفسه اشکال ندارد.

مصرف کفارات و ردّ مظالم برای عزاداری

س ۱۱۳. آیا خرج کردن ردّ مظالم [۳] برای برگزاری مراسم عزاداری جایز است؟

ج. ردّ مظالم مصرفش برای فقراست و مصرف آن در امور دیگر جایز نیست.

س ۱۱۴. حکم خرج کردن کفارات [۴] برای برگزاری مراسم عزاداری و هزینه های مسجد چیست؟

ج. مصرف کفارات فقرا هستند بنابراین در جاهای دیگر نمی توان مصرف کرد.

آسیب زدن به بدن در عزاداری

س ۱۱۵. سیلی زدن به سر و صورت یا کوبیدن سر به دیوار در عزای اهل بیت (علیهم السلام) که در بعضی موارد باعث سرخی و کبودی صورت و بدن می شود، جایز است؟

ج. اگر ضرر قابل توجه برای بدن نداشته باشد و باعث وهن مذهب [۵] نشود، اشکال ندارد.

س ۱۱۶. برخی افراد در زیارتگاه ها و حرم اهل بیت (علیهم السلام) خود را به زمین می اندازند و به صورت سینه خیز وارد حرم می شوند، این عمل چه حکمی دارد؟

ج. این اعمال که به عنوان اظهار حزن و عزاداری ستّی و محبت اهل بیت (علیهم السلام) محسوب نمی شوند از نظر شرعی اعتباری ندارند، بلکه اگر منجر به ضرر بدنی قابل توجه و یا وهن مذهب شوند، جایز نمیباشند.

خسارت و ضمانت

س ۱۱۷. اگر مسئول هیأت عزاداری در تهیه امکانات و هزینه های جاری هیأت متحمل ضرر و زیان [۶] شود، چه کسی ضامن این خسارت ها می باشد؟ و تشخیص این امور بر عهده چه کسی است؟

ج. اگر مسئول هیئت به وکالت صریح از اعضای هیئت، اقدام به تهیه امکانات و هزینه های جاری هیئت نموده، همه اعضای هیئت ضامن خسارت وارده هستند و اگر خسارت وارده در اثر کوتاهی باشد، هر کس که کوتاهی نموده ضامن است و تشخیص آن با اعضای هیئت و عرف است.

فروشنندگان وسایل و لوازم عزاداری

س ۱۱۸. اسم مبارک اهل بیت (علیهم السلام) را بر روی طبل و لباس های عزاداری چاپ می کنند، ضربه ای که بر طبل می زنند یا زنجیر و دستی که بر روی اسماء متبرکه ای که بر روی لباس چاپ شده می زنند، آیا بی حرمتی محسوب می شود؟

ج. اگر عرفا ضربه زدن به طبل بی احترامی به اسماء متبرکه محسوب نشود، اشکال ندارد و تشخیص

موضوع به عهده مکلف است.

س ۱۱۹. خرید و فروش طبل و آلات موسیقی برای عزاداری اهل بیت معصومین (علیهم السلام) چه حکمی دارد؟

ج. فی نفسه حرام نیست.

س ۱۲۰. حکم تولید و خرید و فروش قمه، تیغ و لوازم دیگری که در عزاداری استفاده می کنند، و معمولاً استفاده از این وسایل موجب وهن مذهب می شود، چیست؟

ج. تولید و خرید و فروش به قصد استفاده در مواردی که موجب وهن مذهب میشود، جایز نیست.

س ۱۲۱. آیا خرید و فروش لوازم عزاداری از جمله پرچم، زنجیر، طبل و مانند آن در پیاده رو جایز است؟

ج. اگر موجب سدّ معبر و یا اذیت دیگران نشود، اشکال ندارد. و اگر قانونی در این زمینه وجود داشته باشد باید رعایت شود.

س ۱۲۲. آیا نگهداری پرچم و پارچه های مخصوص عزاداری در جای کثیف، بی حرمتی محسوب می شود و اشکال دارد؟

ج. اگر عرفاً هتک حرمت محسوب شود جایز نیست و تشخیص موضوع به عهده ی مکلف است.

[۱]. ارگ از سازهای بادی است که نت های آن بر روی صفحه کلید اجرا می شود. این ساز از قدیمی ترین سازها در فرهنگ اروپائی است و در اجرای موسیقی مذهبی و کلیسایی از دیرباز بکار می رفته است. در منابع عربی و فارسی قدیم به این ساز ارغنون می گفتند. و از آلات موسیقی و شبیه پیانو است.

[۲]. دایره زنگی؛ نام سازی است از خانواده آلات موسیقی کوبه ای. ساختمان این ساز با تفاوتی شبیه دایره است.

[۳]. کلمه مظالم جمع کلمه مظلومه است، این کلمه از ماده ظلم گرفته شده و از نظر اصطلاح فقهی به اموال و بدهی هایی گفته می شود که انسان از روی ظلم و بی عدالتی از بندگان خدا گرفته و نپرداخته است. و مظلومه عبارت از نوع خاصی از مدیون و مشغول الذمه بودن است و خصوصیت و ویژگی آن به این صورت است که: یا انسان مبلغ مشخصی به فرد معینی مدیون است اما نمی داند کجاست و به او دسترسی ندارد، و یا اینکه می داند که مبلغ معینی مدیون است اما به صورت مشخص، فرد مدیون برایش معلوم نیست که چه کسی است؟ در هر دو صورت فرق نمی کند که علت مدیونی، غصب و سرقت باشد، یا اینکه سبب آن امری مشروع باشد مثلاً از شخصی قرض کند و بعد قرض دهنده را پیدا نکند و امکان دسترسی به او نباشد، و یا می داند از کسی قرض کرده اما نمی داند کی بوده است؟ این معنی کلمه مظلومه که جمع آن مظالم است. اما حکم آن این است که: مقدار دین مذکور را باید به اشخاص فقیر صدقه بدهد، که اصطلاحاً به این پرداخت صدقه و رد مال به فقیر بابت دین مزبور، رد مظالم گفته می شود.

[۴]. "کفاره" در شرع مقدس به عبادت خاصی اطلاق می شود که برای عقوبت افراد، سقوط عقوبت یا تخفیف در آن تعیین شده است. تعیین کفارات در شرع مقدس، در حقیقت تجلی رحمت الهی برای بندگان خود می باشد. هنگامی که شخصی مرتکب عملی خطا یا حرامی شود، یا توان انجام یک واجبی را نداشته باشد، خدای متعال با تعیین کفاره در واقع تجلی و رحمت خود را به منصفه ظهور گذاشته، تا حدی که با وضع حکم "کفاره"، حرمت ابدی را برطرف می کند. مثل کفاره شکستن نذر و قسم و کفاره روزه و...

[۵]. وهن دین و یا مذهب به معنای سبک جلوه دادن دین و مذهب در انظار عمومی دیگر ادیان و مذاهب است. بنابراین، اگر عمل مباح یا مستحبی به گونهای انجام شود که باعث بدبینی جامعه و مردم دیگر ادیان نسبت به دین و یا مذهب شود، حرام است و باید از آن اجتناب شود.

[۶] مثل گران خریدن وسائل و یا خریدن وسائل بی کیفیت و یا فاسد شدن مواد غذایی خریداری شده برای هیئت در اثر کوتاهی.